

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Галина Мацюк

канд. наук соц. комун., доцент каф. української та іноземних мов
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пуллюя (46001, Тернопіль, вул. Руська, 56); e-mail:
galuna.matsiuk@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8857-1857>.

У статті йдеться про особливості вивчення української мови іноземними здобувачами вищої освіти. На основі особистого досвіду викладання, аналізу й узагальнення наукових джерел окреслено особливості формування українськомовної компетентності іноземних студентів. Акцентовано на розвитку в студентів комунікативних навичок як необхідного складника засвоєння іноземної мови. Схарактеризовано зміст поняття «українськомовна комунікативна компетентність» у проекції навчання іноземних студентів української мови як іноземної. У контексті дослідження дане поняття визначено як встановлення та підтримування необхідних контактів в українськомовному середовищі на основі знань, умінь та навичок, якими володіють інокомуніканти, урахуовуючи зміст, потреби, мотиви та соціальні норми поведінки в конкретній ситуації. Акцентовано увагу на тому, що важливо залучати іноземних студентів до комунікативних ситуацій на заняттях, що дозволяє їм краще запам'ятати лексику та граматику української мови. Досягти цього можна, використовуючи на заняттях різні форми організації навчання іноземних студентів, з яких у статті запропоновано діалогічне мовлення, монологічне мовлення та рольові ігри. Представлено систему комунікативно орієнтованих завдань і вправ для формування й удосконалення комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти. Система вправ спрямована на оволодіння студентами знаннями і навичками в основних видах мовленнєвої діяльності, що реалізуються як у письмовій, так і в усній формах. Зазначено, що комунікативні ситуації, які пропонуються на заняттях з вивчення української мови як іноземної, повинні відтворювати мовленнєвий процес у реальному житті, що, звичайно, спонукатиме іноземних студентів до спілкування. Звернуто увагу на доцільності повторення аналогічних фраз у однотипних відповідях, що дозволяє студентам доводити мовлення до автоматизму, швидко підбирати

відповідні слова, сполучення слів, цілі конструкції. Перспективи подальшого дослідження полягають у вдосконаленні та розробленні системи завдань і вправ для розвитку та підвищення рівня володіння іноземними здобувачами вищої освіти всіма видами мовленнєвої діяльності.

Ключові слова: іноземні здобувачі вищої освіти, українськомовна комунікативна компетентність, українська мова як іноземна.

Постановка проблеми. В адаптації іноземних здобувачів вищої освіти в Україні велику роль відіграють як психологічні особливості особи, можливості існування в українськомовному середовищі, так і рівень мовної підготовки. Заняття з української мови як іноземної для студентів – це не лише дисципліна, а й один із способів отримати необхідну інформацію в новому середовищі проживання та навчитися використовувати її на практиці. Тому основне завдання української мови як іноземної – формування в студентів українськомовної комунікативної компетентності, що дозволяє вільно спілкуватися в будь-яких ситуаціях.

Вивчення української мови та вміння користуватися нею посідає значне місце серед загальних компетентностей, що формуються в іноземних здобувачів вищої освіти англійською мовою навчання. Тому важливо вдосконалювати результативність вивчення української мови як іноземної в міжкультурних групах через використання різних дієвих форм та методів навчання. Саме вивчення та використання української мови під час навчання та проживання іноземців в Україні забезпечує їхні комунікативні потреби в повсякденному спілкуванні, адаптації в новому соціально-культурному середовищі, індивідуальний розвиток, отримання фахової підготовки та ін. Тому важливо створювати відповідне мовне середовище на заняттях, у якому студенти вчаться формувати й закріплювати отримані навички усного мовлення, які пізніше будуть використовувати в реальних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень. Формуванню комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти присвячено чимало робіт дослідників (Т. Алексеєнко, З. Бакум, О. Бігич, Н. Бориско, Л. Васильєвої, О. Вдової, Ж. Горіної, С. Костюк, О. Коротун, І. Кочан, Л. Кузнецової, З. Мацюк, О. Палки, О. Пальчикової, Г. Строганової, Н. Ушакової, А. Чистякової та ін.). Зокрема деякі особливості формування комунікативних

навичок розкриті в роботах науковців: на основі організації диференційованого навчання (Л. Пац), на засадах студентоцентрованого підходу в процесі навчання (І. Бех, І. Зязюн, Л. Овсієнко), у процесі використання інтерактивних технологій (І. Мельничук, С. Омельчук, М. Пашко, М. Пентиліук), текстоцентричного підходу до формування комунікативної компетентності (Л. Мацько, С. Омельчук, Л. Паламар).

Мета статті: на основі особистого досвіду викладання, аналізу наукових джерел окреслити особливості формування українськомовної комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти. Досягнення поставленої мети дослідження передбачає вирішення таких **завдань**: розкрити сутність поняття «українськомовна комунікативна компетентність»; визначити особливості формування українськомовної комунікативної компетентності іноземних студентів; представити деякі із завдань, що пропонуються студентам на заняттях для формування та вдосконалення мовленнєвих навичок та вмій.

Виклад основного матеріалу. Підготовка іноземних здобувачів вищої освіти має свої особливості та складності, тому процес професійної підготовки цих студентів повинен проходити на основі підходу, в якому використовуються дидактичні засоби, що сприяють професійному формуванню висококваліфікованого фахівця. Безумовно, система навчання зорієнтована на оволодіння новим матеріалом і включає повідомлення знань, формування та вдосконалення мовних навичок, розвиток мовленнєвих умінь.

Під час навчання іноземних здобувачів вищої освіти, мовою навчання яких є англійська, в українськомовному середовищі навчальний процес повинен бути організований таким чином, щоб забезпечувати залучення їх до комунікативної діяльності. Цьому сприяє атмосфера колективного спілкування, організованого на ґрунті комунікативних ситуацій, які стимулюють студентів до розмови. Це дає можливість свідомо запам'ятовувати як лексику, так і граматику української мови. Тому завдання української мови як іноземної – навчити студентів практично користуватися українською мовою, що зводиться до формування їхньої комунікативної компетентності. Тобто, комунікативний підхід є головним складником методики викладання української мови як іноземної.

М. Пентилюк розглядає комунікативну компетентність як знання мовної системи та володіння мовленням, тобто мовним матеріалом. При цьому комунікант дотримується соціальних норм спілкування, правил мовленнєвої поведінки. Він володіє знаннями, уміннями та навичками, необхідними для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних меті, сфері та ситуації спілкування [5: 203]. Лінгвіст Ф. Бацевич подає модель комунікативної компетентності як сукупність знань про спілкування в різних обставинах і з різними комунікантами, а також знань вербальних і невербальних засад інтеракції, умінь їх ефективного застосування в конкретному спілкуванні в ролі адресата й адресанта [1: 124]. Як зазначає Л. Субота, більшість науковців «уводять до складу комунікативної компетентності сукупність знань, сформовані вміння і навички у сфері міжособистісного спілкування, досвід здійснення професійної інтеракції (комунікація відбувається у процесі спільної діяльності)» [6: 66]. Під українськомовною комунікативною компетентністю ми розуміємо встановлення та підтримування необхідних контактів в українськомовному середовищі на основі знань, умінь та навичок, якими володіють інокомуніканти, ураховуючи зміст, потреби, мотиви та соціальні норми поведінки в конкретній ситуації.

О. Жарков виділяє п'ять видів комунікативної компетенції: 1) мовна забезпечує вивчення мовного матеріалу для використання в усному та писемному мовленні; 2) мовленнєва пов'язана з формуванням умінь та навичок комунікувати в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, говорінні, читанні та письмі); 3) соціокультурна передбачає засвоєння знань соціокультурних особливостей, культурних цінностей та морально-етичних норм країни, мова якої вивчається, й використання їх на практиці; 4) соціолінгвістична забезпечує вміння користуватися в спілкуванні мовленнєвими зразками, правилами мовленнєвої поведінки; 5) загальнонавчальна сприяє засвоєнню студентами стратегій мовленнєвої діяльності, спрямованих на розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем [2: 57].

Особливості формування українськомовної комунікативної компетентності ґрунтуються на знаннях та досвіді іноземного комуніканта, вільному володінні засобами комунікації. Успіх у спілкуванні залежить від готовності, здатності інокомуніканта до

самовираження чужою мовою, спроможності швидко оперувати лексичними та синтаксичними одиницями. Основою комунікативної компетентності є не лише знання про мову, а й навички та вміння застосовувати ці знання в спілкуванні з урахуванням різних ситуацій, набути які можна на заняттях української мови як іноземної.

Розглянемо деякі завдання для формування й удосконалення українськомовної комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти. Система вправ спрямована на оволодіння студентами знаннями і навичками в основних видах мовленнєвої діяльності, що реалізуються як у письмовій, так і в усній формах.

Найбільш ефективними у процесі формування комунікативних умінь є ті заняття, на яких студенти залучаються до комунікативної діяльності. Для цього використовуються різного типу запитання в певних мовленнєвих ситуаціях. Уже на перших заняттях потрібно практикувати вільну комунікацію. Для цього студентам пропонується дати відповідь на запитання, що стосуються їхнього життя: *Як ваші справи? Як здоров'я? Як себе почуваете? Що робили вчора? Як провели вихідні? Що плануєте робити у вихідні? Яка погода?* та ін.

Як показує досвід викладання української мови як іноземної, створення та використання навчально-методичного матеріалу роботи лінгводидактів (О. Синчак, Н. Станкевич, О. Тростинської, Н. Ушакової та ін.), вивчення іноземної мови спирається на роботу з текстами, що дає неізольоване вивчення мовних одиниць та явищ. Тобто одним із визначальних принципів навчання мови є текстоцентризм, оскільки текст є основою мовленнєвої діяльності.

На заняттях з української мови як іноземної використовуються різні форми роботи. Особлива увага в контексті розвитку комунікативних навичок відводиться діалогічному мовленню, яке ґрунтується на мовних моделях, проте містить особисті судження користувача. Тому вже на початку вивчення мови практикуються мікродіалоги типу: – *Хто він?* – *Він студент?* – *А хто вона?* – *Вона також студентка.* Опрацьовуючи теми побуту, дозвілля, транспорту, харчування, освіти, спорту, техніки, здоров'я, навколишнього середовища, традицій, звичаїв і свят та інші, доцільно створювати комунікативні ситуації у формі діалогів, оскільки саме в діалогах реалізується природне використання сформованих мовленнєвих умінь. Тут ми маємо широкий спектр

діалогів: розмова між продавцем та покупцем, лікарем та пацієнтом, у таксі, перехожими, деканом та студентом та ін. Практикуючи різні діалоги на заняттях, студенти навчаються висловлювати свої думки щодо певних життєвих ситуацій, оптимізувати інформацію. Правильно організований та проведений діалог сприяє засвоєнню, використанню та закріпленню значення того чи іншого слова, словесних конструкцій на основі багаторазового відтворення. Вони стають підґрунтям для подальшої роботи в розвитку комунікативних навичок студентів. Головне, щоб запропоновані завдання були виконані на основі життєвих ситуацій, у які реально можуть потрапити здобувачі освіти. Саме складання й озвучення різних діалогів на заняттях надалі допоможе комунікантам зрозуміти певну ситуацію та знайти шляхи вирішення на комунікативному рівні.

Велике значення має використання і монологічного мовлення на заняттях. Основними видами монологічного мовлення залежно від комунікативної функції та характеру логіко-синтаксичних зв'язків між реченнями є опис, розповідь і роздум (міркування). Монолог-опис може бути конкретним і узагальненим, містити перерахування ознак і властивостей, описувати людину, природу, погоду, певні предмети тощо. Студенти навчаються оперувати цим типом мовлення під час вивчення тем: сім'я, погода, житло, місто та ін. Монолог-розповідь є динамічним типом представлення розвитку подій, пригод, дій чи станів. Практикується студентами при виконанні завдань розповісти про себе і свою сім'ю, покупки, рідне місто, країну, плани на майбутнє та ін., висловлюючи свою думку. Монолог-міркування ведеться з метою дати обґрунтування дій, виявити їх причинний зв'язок, погодитися з тезою або обґрунтовано заперечити її. Завдання, які можуть виконуватися: переконати співрозмовника, навести докази «за» чи «проти» певної думки, спонукати співрозмовника до певних дій [4: 259]

У методичній літературі виділяються основні показники сформованості загального вміння укладати зв'язне монологічне висловлювання: уміння з'єднувати декілька мовленнєвих зразків, використовуючи певну логічну схему, наприклад: *Хто це? Який він? Що робить? Коли робить? Де робить? Як робить?* та ін.; уміння досить повно висловлюватися відповідно до запропонованої комунікативної ситуації; уміння правильно, відповідно до принципу комунікативної достатності,

сформулювати своє висловлювання засобами мови, яку вивчають; уміння оптимально використовувати мовний матеріал (лексичний, граматичний) певної теми; уміння оптимально використовувати раніше вивчений матеріал даної теми, свідомо здійснюючи перенесення набутих знань, навичок і вмінь на нову ситуацію; уміння залучати для викладу певної теми матеріал суміжних тем, розширюючи й поглиблюючи її, комбінуючи й варіюючи матеріал за формою та за змістом [4: 259].

Чималу роль у формуванні комунікативних навичок відіграє використання на заняттях такого методичного прийому, як рольові ігри, що є одним із ефективних способів навчання практичного використання української мови як іноземної. Рольова гра дозволяє її учасникам умовно спроектувати певні реальні життєві ситуації, приймати швидкі рішення, долати мовні бар'єри, підвищувати та розширювати межі їхньої мовленнєвої практики. Саме у грі засвоюється чималий лексичний словник, граматичний матеріал, формуються навички усного мовлення в результаті виконання комунікативних завдань. Студенти вчаться знаходити вирішення складних проблем, аналізуючи ситуації, що склалися.

Важливою особливістю рольової гри є концентрація уваги учасників упродовж усієї гри. Максимально активним є не тільки той, хто розмовляє, а й той, хто слухає, оскільки йому потрібно зрозуміти, запам'ятати репліку партнера та правильно відреагувати на неї. Гра дає можливість студентам багаторазово повторювати мовні зразки, у ході гри ситуація програється декілька разів і, звичайно, кожного разу в новому варіанті [3: 109].

Для того, щоб рольова гра була результативною, викладачеві потрібно ретельно все обдумати та підготуватися до її використання на занятті. Для цього заздалегідь проводиться підготовча робота до її реалізації, виконується система вправ, спрямованих на засвоєння граматичних структур та лексики. Серед таких вправ можна запропонувати виправлення граматично та лексично неправильних речень, заповнення пропусків, вибір правильних відповідей, складання діалогів за описаною ситуацією та опорними словами. Адже студенти повинні вільно володіти вербальними мовними засобами, які необхідні для розкриття комунікативної ситуації, що розігрується, і використання цих засобів не має викликати в них значних труднощів. В іншому випадку рольова гра буде неефективною [3: 109]. Рольові ігри, які

пропонуються під час вивчення української мови як іноземної, моделюють реальні комунікативні ситуації, які завжди цікаві студентам, а саме: *знайомство, запрошення у кафе, на зупинці, на вокзалі, у магазині, у поліклініці та інші.*

Рольова гра – один із способів пізнання іноземними студентами навколишнього світу, найбільш доступний шлях оволодіння знаннями та навичками. Таким чином, використання рольових ігор на заняттях з української мови як іноземної сприяє розвитку мовленнєвих умінь та навичок, є можливістю для практичного застосування здобутих знань, вивчених лексичних і граматичних навичок, умінь монологічного й діалогічного мовлення [3].

Для вдосконалення та правильного використання української мови на заняттях студентам пропонується системи вправ. Наприклад, опрацьовуючи тему оренди квартири, студенти мають виконати низку завдань.

І. Прочитайте діалог. Вставте пропущені слова.

Довідка: кімнати, кімнат, техніка, зупинка, квартиру, поверсі, районі, ринок, квартира, адреса, озера, проживання.

– Добрий день! Агенція нерухомості «Лідер».

– Добрий день! Я хочу орендувати ... .

– Добре, давайте подивимося. Є гарна квартира в тихому ... біля... . ... розташована на другому ... .

– Скільки ... ?

– Три ... . Є всі необхідні меблі та побутова ... для комфортного ... . Уся техніка нова! Холодильник, електрична плита, духовка, витяжка, пральна машина, телевізор, розкладний диван, дві шафи-купе. Індивідуальне опалення, підігрів підлоги. Натяжні стелі. Зручне місце розташування: поблизу ... громадського транспорту, продуктовий ..., автовокзал, школа, садочок.

– Скільки коштує?

– Досить непогана ціна – шість тисяч гривень.

– Гарзд. Яка ... ?

– Паркова, дім 8, квартира 54.

– Можна подивитися?

– Так, звичайно. Коли вам буде зручно? Можна прямо зараз.

– Чудово.

На заняттях пропонується студентам попрацювати з оголошеннями.

II. 1) Прочитайте тексти оголошень. Скільки кімнат є у кожному помешканні? Що є в кімнатах?

а) Здається в оренду чудовий будинок, який знаходиться за півтора кілометри від центру міста, біля парку. Він не є дуже дорогий, але досить великий. На другому поверсі є дві спальні. У кожній є гардероб. Також тут є кабінет, у якому велика книжкова шафа. Унизу є ванна кімната, туалет, величезна кухня та простора вітальня, у якій є камін.

б) Продається приваблива квартира, яка знаходиться на тихій вулиці поблизу центру міста. Вона маленька, але розташована в хорошому районі. Є тишина спальня, ванна кімната, туалет, сучасна кухня і зручна вітальня. У квартирі також невеличкий балкон, з якого відкривається чудовий краєвид.

2) Напишіть антоніми до слів: жодний, угорі, непривабливий, незручний, шумний, дешевий, поганий, тісний.

Чудовий – ..., дорогий – ..., кожний – ..., просторий – ..., привабливий – ..., унизу – ..., тихий – ..., комфортний – ...

III. Складіть діалог із запропонованих запитань і дайте свої варіанти відповідей на них.

– Яке житло ви шукаєте? – У якому районі ви хотіли б жити?
– Скільки ви готові платити в місяць? – Скільки кімнат ви хочете?
– Ви шукаєте квартиру з меблями чи без меблів? – Скільки коштує оренда? – Як далеко це від найближчої зупинки? – На якому це поверсі?

IV. Напишіть оголошення за опрацьованими зразками.

1) Здам двокімнатну квартиру!

Квартира в новобудові. Кімнати й санвузол роздільні, лоджія засклена, є меблі, холодильник, телевізор, пральна машина, Wi-Fi.

Загальна площа: 56 м². Поверх: 10.

Адреса: Тернопіль, вул. Київська, д. 7.

Вартість: 5 000 гривень + оплата комунальних послуг згідно з лічильниками.

Додаткова інформація: можна з дітьми.

Контактні дані: Едуард (телефон: 097-587-76-00)

2) Винайму однокімнатну квартиру з меблями, технікою, інтернетом.

Бажано в центрі міста.

Контактні дані: Микола (телефон: 096-587-76-54).

Виконання такого типу завдань допомагає студентам закріпити знання з лексики, морфології та синтаксису, запам'ятати мовні кліше, з легкістю орієнтуватись у текстах оголошень, а, отже, і вирішити питання пошуку квартири без сторонньої допомоги. Тому слід практикувати репродуктивні вправи, які допомагають складати висловлювання, використовуючи вивчений граматичний матеріал. Повторення аналогічних фраз у однотипних відповідях дозволяє студентам доводити мовлення до автоматизму, швидко підбирати відповідні слова, сполучення слів, цілі конструкції.

Система комунікативних вправ, які пропонують установити відповідності, перефразувати сполучення слів, скласти речення із запропонованих слів, скласти речення із запропонованими фразеологізмами, поставити до речень усі можливі запитання, переказати текст, запропонувати заголовок до тексту, визначити головну думку тексту, написати план та ін., сприяє розвитку мовленнєвих умінь іноземних здобувачів вищої освіти.

Формування українськомовної комунікативної компетенції іноземних студентів здійснюється шляхом засвоєння всіх засобів спілкування (фонетичних, лексичних та граматичних) й практичного використання їх у процесі комунікації. Саме навчання говоріння, читання, письма та аудіювання відбувається на основі практикування цих видів мовленнєвої діяльності на заняттях у процесі використання в ситуаціях, які моделюють реальне спілкування. Тому важливо на заняттях моделювати реальні комунікативні ситуації. Тобто, процес навчання української мови як іноземної повинен відбуватися абсолютно подібно до живого спілкування. Наближення занять до реального спілкування можна досягти відбором актуальних тем, комунікативно-мовленнєвих ситуацій, які цікаві студентам. Це мотивує іноземних здобувачів вищої освіти до вивчення української мови і, як результат, отримуємо хороших майбутніх комунікантів.

Висновок. Невід'ємним складником комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти англійською мовою навчання є українськомовна компетентність, здатність іноземних студентів на основі набутих мовних знань та мовно-комунікативних умінь здійснювати спілкування українською мовою в українськомовному середовищі на всіх рівнях спілкування. **Перспективи подальшого дослідження** вбачаємо у вдосконаленні та розробленні системи завдань та вправ для

розвитку й підвищення рівня володіння іноземними здобувачами вищої освіти всіма видами мовленнєвої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 344 с.
2. Жарко О. Формування комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови у закладах вищої освіти І-ІІ рівнів акредитації. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 54–59.
3. Мацюк Г. Формування комунікативної компетенції іноземних студентів за допомогою рольової гри. *Інформаційні моделі, системи та технології*: матеріали VI наук.-техн. конф., м. Тернопіль, 12-13 груд. 2018 р. Тернопіль, 2018. С. 109.
4. Мацюк Г. Формування навичок монологічного мовлення на заняттях української мови як іноземної. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 40. Т. 2. С. 255–261. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-2-41>.
5. Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. ст. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
6. Субота Л. Система формування комунікативної компетентності іноземних студентів фармацевтичних спеціальностей у процесі навчання української і російської мови: дис. ... д-ра пед. наук: 03.00.02. Херсон, 2019. 496 с.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2022.

Статтю рекомендовано до друку 27.04.2022.

Як цитувати: Мацюк Г. Особливості формування українськомовної комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2022. Вип. 40. С. 67–79. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-05>.

THE PECULIARITIES OF FORMATION OF UKRAINIAN- LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS

Halyna Matsiuk

PhD in Social Communications Sciences, Associate Professor, Ukrainian and Foreign Languages Department, Ternopil Ivan Puluj National Technical

The article deals with the peculiarities of learning the Ukrainian language by foreign applicants for higher education. Based on the personal practice, analysis, and generalization of scientific sources, the author outlines the peculiarities of the formation of Ukrainian-language competence of foreign students. The emphasis is placed on the formation of their communication skills as a necessary component of learning a foreign language.

The author characterizes the content of the concept of “Ukrainian-language communicative competence” in terms of teaching Ukrainian as a foreign language. This concept is defined as establishing and maintaining the necessary contacts in the Ukrainian-speaking environment based on knowledge, skills, and abilities possessed by foreign communicators, taking into account the content, needs, motives and social norms of behavior in a particular situation.

It is very important to engage a language class in communication situations, which allows the students to remember the vocabulary and grammar of the Ukrainian language better. This can be achieved by using various forms of organization of foreign students’ education.

The article presents a system of communicatively oriented tasks and exercises for the formation and improvement of communicative competence of foreign students. The system of exercises is aimed at gaining knowledge and skills in the main types of speech activities, which are implemented in both written and oral forms.

The communicative situations offered in the study of Ukrainian as a foreign language should reproduce the speech process in real life, which will encourage foreign students to communicate.

The author argues that repeating similar phrases in the same type answers is a useful method as this allows students to improve their language, quickly choose the right words, word combinations, and whole constructions.

Prospects for further research are to improve and develop a system of tasks and exercises for the development and improvement of all types of speech activities of foreign students.

Key words: foreign students, Ukrainian-language communicative competence, Ukrainian as a foreign language.

REFERENCES

1. Batsevych, F.S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky [Fundamentals of communicative linguistics]*. Kyiv: Akademiya [in Ukrainian].
2. Zharko, O. (2018). Formation of communicative competence for the students of nonlinguistic specialities in learning a foreign language at the

- establishments of high education of the I-st and II-nd accreditation levels. *Young Scientist*. 10 (62), pp. 54–59 [in Ukrainian].
3. Matsiuk, H. (2018). Formation of communicative competence of foreign students by role play. *VI Scientific and technical conference "Information models, systems and technologies"*. Ternopil, p. 109 [in Ukrainian].
  4. Matsiuk, H. (2021). Formation of monologue speaking skills during the classes of Ukrainian language as a foreign language. *Topical issues of the humanities* 40, vol. 2, pp. 255–26 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-2-41>.
  5. Pentylyuk, M.I. (2011). *Aktualni problemy suchasnoyi lingvodydaktyky [Actual problems of modern linguodidactics]*. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
  6. Subota, L. (2019). The System of Forming the Communicative Competence of International Students of Pharmacy Departments in the Process of Teaching the Ukrainian and Russian Languages. *Doctor's thesis* [in Ukrainian].

The article was received by the editors 13.03.2022.

The article was recommended for printing 27.04.2022.

In cites: Matsiuk H. (2022). The peculiarities of formation of Ukrainian-language communicative competence of foreign students. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 40, pp. 67–79. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-05> [in Ukrainian].